

Editör Notu: Okumakta olduğunuz makale araştırmacı ve tarihçi yazar Emrah Cilasun tarafından uzun bir çalışmanın ardından kaleme alınmıştır. Emrah Cilasun, aynı zamanda Redfish adlı bağımsız medya tarafından gerçekleştirilen "[Endonezya'daki 1965 Soykırımı; Almanya'nın Komünizme Karşı Bilinmeyen Savaşı](#)" adlı belgesel çalışmanın da emek verenleri arasındadır. Gerek bu belgesel ve özellikle de Emrah Cilasun'un okumakta olduğunuz yazısı bir kaç açıdan oldukça önemlidir. Birincisi, dünyanın herhangi bir yerinde emperyalistleri rahatsız edecek bir gelişme olduğunda, emperyalist gerici dünyanın bu gelişmeyi bastırmak için hiçbir sınır tanımadığını bir kez daha ve çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir. İkinci husus ise Endonezya Komünist Partisi'nin (PKI) ağır siyasi hataları bizlere "siyasi çizginin doğruluğu ya da yanlışlığının tayin edici" olduğu hakikatini bir kere daha göstermektedir. Endonezya Komünist Partisi'nin önderliğinin eklektik çizgisi, bir yandan devrimci Marksizm'den -yani dönemi itibariyle Maoizm'den- etkilenirken, diğer yandan ise revizyonizme bulaşmış fikirleri, hatalı devlet tahlilleri, dar milliyetçi bakış açıları ve dine güzellemler yaparak "İslam ile komünizm arasında" bağ kurma çabaları, ekonomizmin ve popülist epistemolojinin -verili bir anda halk kitleleri tarafından düşünülen, kabul gören şeyin hakikat ya da hakikate en yakın olduğu fikri- bir çok versiyonunu dünya görüşünde barındırmaları çıplak bir şekilde gözler önüne sermektedir. Yine son olarak parlamentarizmin temel ve esas mücadele biçimini aldığı bir örgütlenme modelinin -gününüz açısından her tür legalist ve kimlik siyasetçiliği moda akımlarını bununla birlikte düşünmek gerekir-, Mao'nun tabiriyle "devrim işi akşam yemeği değildir" temel ve stratejik yönelimini anlamadığı gibi gerçek bir devrim hareketinin inşası ve gerçek bir devrimin muzaffer kılınabilmesinde bariz ve güçlü engelleri oluşturmakta olduğunu görmekteyiz.

Gerek geçmiş sosyalizm deneyimleri gerekse geçmiş devrimci mücadele deneyimleri üzerine daha fazla çalışmak, dersler çıkarmak önemlidir. Bu tür çalışmaları daha fazla teşvik etmeli ve onlardan daha fazla öğrenebilmeyiz. Tarihimize yönelik tüm hakikatler, olumlu ve olumsuz tecrübeler ve evet büyük yenilgiler bizlerin komünizme doğru gitmemizde yardımcı olabilir.

Emrah Cilasun

Tarih, 1976

Yer, İstanbul/Cihangir.

Şairin tabiriyle "küçüktüm, küçücüktüm".

Ama oldum olası merakımı yaşımdan büyük meseleler çekiyordu.

O meseleleri içeren literatür ise oturma odamızdaki büyük kütüphanede konuşlanmıştı.

İşte bir gün o kütüphanenin raflarında gezinirken, küçük parmaklarıma incecik bir kitap takılmıştı.

Kızıl bir yıldız çekmişti Türkiz rengin üzerinde, dikkatimi...

Büyük bir ciddiyetle okumaya çalıştığım ve tabii ki anlamadığım kitabın kapağında hayal meyal bir de "Endonezya" adının geçtiğini hatırlıyorum. [1]

Tarih, 1995

Yer, Endonezya/ Yogyakarta.

Zaman ne çabuk geçiyor.

1978'de on iki yaşında geldiğim Almanya'da, kendimi bir anda Türkiyeli devrimcilerin arasında bulmuştum.

Mao Zedung'un, sosyalist Kızıl Çin'in Türkiye'deki eşsiz savuncusu, 1973'te hunharca katledilen İbrahim Kaypakkaya'nın ekolünden abilerin ve ablaların devrimci coşkusu beni de sarmıştı.

On dört yaşındayken aktif başladığım devrimciliğin düşün dünyası, 90'lara vardığımda "zamanın ruhuna" inat; ters istikamette ilerlemeye devam ediyordu.

Mesela dünya alem, emperyalist düşünür Francis Fukuyama'nın başyapıtı *Tarihin Sonu*'nun, Gorbaçov'un *Glasnost ve Perstroyka*'sının, Stéphane Courtois gibi dönemlerin *Komünizmin Kara Kitabı*'nin etkisiyle yeni bir vaazın peşine takılırken; ben yolumun düştüğü Endonezya'da, otuz sene evvel komünistlere karşı yapılmış soykırımın izlerini sürmeye koyulmuştum.

Fakat ne var ki, Yogyakarta'da bana mihmandarlık ve çevirmenlik yapması için anlaştığım genç üniversiteli; Cava adasının kuş uçmaz kervan geçmez köylerinde, soykırımın acısını, göz yaşını ve korkusunu yaşamış köylüleri görünce, anlaşılır nedenlerle beni derhal yüz üstü bırakmıştı.

Soykırımın baş sorumlusu, kötü ünlü kasap, eski General Suharto hala iktidardaydı ve kısa süre zarfında soykırımın tanıklarını bulmak, hayatlarını tehlikeye atmadan onlarla konuşmak oldukça zordu. Hele hele tüm bu zorluklar içerisinde röportajları organize etmesini ve çevirmesini, kendi ülekesinin tarihinden bi haber genç mihmandarımdan beklemek kendisine bir hayli fazla gelmişti.

Böylece iki aya varan Endonezya maceram hüsrarla sonuçlanmıştı.

Tarih, 2015

Yer, Frankfurt am Main.

Her sene katıldığım Frankfurt Kitap Fuarı'nın bu seneki konuk ülkesi Endonezya.

Ve ne ilginçtir ki bu yıl, aynı zamanda komünistlere karşı Endonezya'da yapılan soykırımın da 50. yılı.

Dünyanın dört bir yanından gelmiş, irili ufaklı binlerce yayıncının astronomik rakamlar karşılığında kitaplarını koca koca salonlarda sergilediği, ışıltılı, rengarenk bu fuarda iki Endonezya var.

Biri, bakanıyla, elçisiyle kendisini turizmle edebiyat arasında bir yerlerde pazarlamaya çalışan, görünürdeki resmi Endonezya. Diğeri ise; o kocaman salonlardan birinin kuytu köşesinde, birkaç insan hakları aktivisti ve soykırımdan kurtulmuş kurbanıyla, fuar ziyaretçilerini 1965'deki soykırımdan haberdar etmek isteyen resmi olmayan Endonezya.

Aslında yazarından, yayıncısına, ajansından dağıtımcısına kadar bütün bir kitap dünyasının ticari kaygı ve telif haklarının peşinden koştuğu, gün boyu yapılan etkinliklerde ise "Demokrasi", "çok seslilik", "tartışma kültürü" gibi kavramların havada uçtuğu, akşamları ise fuara katılan kurum ve kuruluşların bohem partilerinde su gibi akan alkolün perdelediği, vaktiyle Bertolt Brecht'in dile getirdiği yalın bir gerçek var:

"Kapitalizme karşı olmadan faşizme karşı olanlar; danayı kesmeden onun etini yemek isteyen insanlara benzer. Danayı yemek isterler ama kan görmeyi sevmezler. Kasap eti tartmadan önce ellerini yıkarsa tatmin olurlar. Barbarlığı ortaya çıkaran mülk ilişkilerine karşı degillerdir, yalnızca barbarlığa karşıdır. Barbarlığa karşı seslerini yükseltirler, hem de bunu aynı mülkiyet ilişkilerinin yayıldığı ancak kasapların eti tartmadan önce ellerini yıkadığı ülkelerde yaparlar." [2]

Özellikle Brecht'in sözlerini burada aktarıyorum zira, fuardan kısa bir süre evvel seyrettiğim, Joshua Oppenheimer'in Endonezya'da komünistlere karşı yapılan soykırımı anlatan ve insanı can evinden vuran sarsıcı iki belgeseli -*The Act of Killing* (2012), *The Look of Silence* (2014)- aklıma gelmekte.

Faşist Nazi Almanya'sında -ve daha birçok yerde- bile, son derece istisnai anlarda, faillerin işledikleri suçları dillerinin ucuyla gönülsüz kabul ettikleri düşünülecek olunursa, Alman-

Yahudi köklere sahip Oppenheimer, takdir edilesi büyük bir beceriyle mesela *The Act of Killing*'de, soykırımın faillerine işledikleri suçları tek tek anlattırmakla kalmamış aynı zamanda *The Look of Silence*'da da soykırımın kurbanıyla failini karşı karşıya getirmeyi başarmıştı.

Soykırımın ellinci yılında, Endonezya'nın misafir ülke olduğu 2015 yılındaki Frankfurt Kitap Fuarı'nın merkezinde ana konu: failleriyle, azmettiricileriyle, suç ortaklarıyla ve kurbanlarıyla elli yıldır üzerinde konuşulmayan bu SOYKIRIM olmalıydı.

Ama "özgür Batı" ve onun "evrensel değerleri" açısından bakıldığında komünizmle alakalı olduğu için 2-3 milyon insanın katli sadece tali bir konu olabilirdi. Zira Brecht'in sözlerinden hareketle, danayı yemiş olanlar şimdi geri dönüp akan kanı görmek istemiyorlardı.

Mübalâğa ettiğimi mi sanıyorsunuz?

Tarih, 2020.

Yer, Almanya/Berlin.

Arşiv araştırmacılığımı bilen ve güvenen alternatif-sol bir medya kuruluşundan (*Redfish Media*) meslektaşlarım Endonezya'da komünistlere karşı yapılan soykırımı ve Federal Almanya'nın bu soykırımı verdiği desteği anlatan bir belgeselde yer almamı teklif ettikleri zaman, çocukluğumda başlayan Endonezya macerasının da sürpriz bir şekilde sonuna gelmiş bulunduğumu sevinçle fark ettim.

Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Dışişleri Bakanlığı'nın Siyasal Arşiv'inde, büyük bir tutkuyla incelediğim yüze yakın dosya içerisinden bulup çıkardığım bin sayfaya yakın belgenin, en önemlileri (şimdi ne mutlu bana ki) kamuoyunun hizmetine sunulmakta.

Araştırmam sonucu bulduğum belgelerin bende bıraktığı kimi izlenimi burada okuyucu ile paylaşmadan edemeyeceğim.

50'lerin sonu 60'ların başından itibaren büyük ölçüde Federal Almanya ile Endonezya arasındaki siyasi, iktisadi, askeri ve diplomatik ilişkileri barındıran belgeleri incelediğimde, her şeyden evvel beni hayrete düşüren ilk husus; 2. Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkan Almanya'nın nasıl olur da bu kadar kısa sürede Endonezya örneğinde olduğu gibi bol

keseden, bonkörce kredi dağıtabildiğidir. İzlediğimiz belgesellerde, 1945'de moloz yığınlarından geçilmeyen Almanya'ya ne olmuştur da bu kadar kısa sürede üçüncü dünyaya "para dağıtır" hale gelmiştir? Tüm bunların çokca gurur duyulan "Moloz yığınları kadınlarına" veya "Alman disiplinine" borçlu olunamayacağı çok açıktır.

Beni hayrete düşürülen diğer bir husus ise Federal Almanya'nın 1949'da kurulurken büyük "tamam" ile "Nazizm'den arındırma" kampanyalarının aslında ne kadar da içi boş bir söylem olduğunu görmektir. Belgelerinde ispatladığı gibi 1960-70 arası Federal Almanya'nın Cakarta'ya tayin ettiği büyükelçilerin kariyerleri "kahverengi" bir geçmişe dayansa da Bonn, bu gerçeği her seferinde reddedecekti.

Tabii ki "Soğuş Savaş" yıllarının bütün izlerini taşıyan Bonn-Cakarta ilişkilerinin belgeleri kuvvetli bir şekilde maddenin hareket haline yani çelişki(ler)ye işaret etmektedir.

Yani?

Yani, belgeler dikkatlice incelendiğinde her şey düz bir çizgiden ibaret değildi. Cakarta bahsinde evet Washington-Londra-Paris-Bonn arasında birlik olduğu kadar bir iç mücadele de söz konusuydu. Keza ne Bonn ne de Cakarta kendi içerisinde homojen değillerdi. Her iki başşehrin aralarındaki ilişkiye dair kendi içlerinde de bir yandan birlik ama diğer yandan çelişkiler mevcuttu ama tartışmasız bir konuda -27 Eylül 1966'da, ABD Başkanı Johnson'un Federal Şansölye Erhard'a söylediği sözlerden hareketle- hepsi birleşiyordu: Komünizme karşı omuz omuza!

Sonuç, Güney Doğu Asya'da ABD ve müttefiklerinin siyasi ve iktisadi çıkarları için Endonezya'da 1965'te başlayıp 70'lerin başına kadar komünistlere karşı sürece kanlı bir süre avı ve 2-3 milyon insanın hayatına mal olacak bir soykırımdı. Azmettiricileri, suç ortakları ve failleri nezdinde o denli başarılıydı ki, bir "model" olarak dünyanın bir başka kıtasında, Latin Amerika'da derhal pratiğe uygulanacak ve 11 Eylül 1973'de Şili'de yapılacak kanlı darbenin kod adı: "Operasyon Cakarta" olacaktı. Tabii tüm bunlar Hannah Ahrendt'in, "Komünizm olmasaydı faşizm olmazdı. Her ikisi de totaliterizmdir. Yaşasın ABD demokrasisi" vaazlarına paralel, ABD'nin, Güney Doğu Asya'yı B-52 uçaklarından atılan Napalm ve Agent Orange bombalarıyla dövdüğü tarihsel moment de gerçekleşecekti.

Parçası olmaktan gurur duyduğum bu belgesel çalışması işte tüm bu tarihsel momentin merkezinde, "uygar dünyanın" bize unutturmaya çalıştığı, daha neredeyse dün yaşanmış bir soykırımın üzerindeki sis perdesini sadece kaldırmakla kalmıyor aynı zamanda -kimilerinin hoşuna gitmese de- "refahını" tattığımız kapitalist emperyalizmin nereden beslendiğini de göstermiş oluyor.

Bu durumda insan Bertolt Brecht'in sözlerini hatırlamadan edemiyor: *"Kapitalizme karşı olmadan faşizme karşı olanlar; danayı kesmeden onun etini yemek isteyen insanlara benzer. Danayı yemek isterler ama kan görmeyi sevmezler."*

BATI'DA ANA AKIM MEDYA'NIN GÖRMEK İSTEMEDİĞİ BİR SOYKIRIM

1 Ekim 1965'te General Hacı Muhammed Suharto (8 Haziran 1921 - 27 Ocak 2008) liderliğinde askeri bir cunta, Cakarta'da Devlet Başkanı Ahmet Sukarno'yu (6 Haziran 1901 - 21 Haziran 1970) kontrpiyede bırakacak bir darbe ile iktidarı ele geçirdi.

Darbeciler, Sukarno hükümetinin legal ortağı, 3 milyon üyeli, dünyanın üçüncü büyük komünist partisi Endonezya Komünist Partisi'ni (PKI) ve ona doğrudan bağlı ya da dolaylı olarak ilişkide bulunan tüm kurum ve kuruluşları yasaklayıp, lağvettiler.

Darbeciler, bununla da yetinmeyip, 1 Ekim 1965'ten 1970'lerin başına kadarki süre zarfında, komünist partisinin merkezi ve yerel önderlerinin yanı sıra tüm üyelerini ve sempatizanlarını, komünist partisi ile ilişkilendirdikleri bütün ilerici insanları ya konsantrasyon kamplarına kapattılar ya da sistematik olarak katlettiler. Katledilen insan sayısı, Endonezya Silahlı Kuvvetleri'nin Özel Kuvvetler'ine bağlı "Ordu Öncü Alayı" komutanı Sarwo Edhie'ye (25 Temmuz 1925 - 9 Kasım 1989) göre, "iki ila üç milyondur." [3]

Şaşırdınız mı?

Tabii ki "Özgür Dünya" da, Sovyet Birliği'nde "Gulag", Çin Kültür Devrimi'nde Kızıl Muhafız "terörü", Komboçya'da "Ölüm Tarlaları"ndan bahseden ana akım Batı medyasının konusu değildir Endonezya'da komünistlerin katledilmiş olması...

Hele hele kimin umrunda ABD'nin orkestrasyonunda Federal Almanya'nın da başından beri bu soykırımdan haberdar olması? Kimin umrunda, soykırımın devam ettiği 66, 67, 68, 69 yıllarında Endonezya devleti ve ordusunun Federal Almanya tarafından destek görmesi?

Endonezya'daki bu soykırımın 57. yılı vesilesiyle Federal Dışişleri Bakanlığı'nın Siyasal Arşiv'inde yaptığım araştırma sonucu Federal Almanya'nın, başından beri Endonezya'da olup bitenden haberdar olduğunu kanıtlamış bulunmaktayım.

Gün ışığına çıkan belgeler, Bonn'daki kravatlı masabaşı faillerinin, Jakarta'daki eli kanlı generalleri canla başla, siyasi, iktisadi, askeri ve istihbari olarak da desteklediklerini göstermektedir.

Ne dersiniz, abartıyor muyum?

O halde gelin, Siyasal Arşiv'in kimi belgeleri arasında kısa bir yolculuğa çıkalım...

Ama tabii yolculuk öncesi evvela Endonezya yakın tarihini özetin özeti şöyle bir hatırlayalım.

TARİHSEL ARKA PLAN: SÖMÜRGE YILLARI

Endonezya Hint ve Pasifik Okyanusları arasında, Güneydoğu Asya ve Okyanusya'da toprakları bulunan bir ülke. 17 binden fazla adadan oluşan Endonezya, 270 milyon civarında nüfusuyla dünyanın en kalabalık dördüncü ülkesi.

Geçmişinde Portekiz, Fransa ve Britanya'nın kısa sürelerle hakimiyet sağladığı Endonezya'da, Hollanda 350 yıl boyunca önde gelen sömürgeci güç oldu.

Endonezya 1945'te II. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte bağımsızlık ilan etti. Ancak Hollandalılar bu ilanı tanımadılar.

1900'lü senelerin başlarından itibaren gün geçtikçe anti-emperyalist fikirlerin kuvvetlenmesi sonucu Hollanda sömürgeciliğine karşı, milliyetçilik ve bağımsızlık mücadelesi fiilen başladı. Bu mücadelenin önde gelen liderlerinden Ahmed Sukarno 1927'de kurulan Milliyetçi Partinin başkanı oldu. Milliyetçilik ve bağımsızlık hareketlerini yatıştırmak ve sömürgeciliğini devam ettirmek için Hollanda yerli halka idarede kısmen iştirak hakkı tanıdı.

Fakat bağımsızlık isteyen milli güçler çok kanlı bir şekilde bastırıldı. Milli güçlerin liderlerinden Ahmed Sukarno ve arkadaşları yakalanarak 1933'ten 1942'ye kadar sürecekle sürgüne gönderildiler.

İkinci Dünya Savaşında Japonya, Endonezya'yı işgal etti. Japonya ülke halkının Hollanda'ya karşı verdiği bağımsızlık mücadelesini güya destekledi. Bu ortamda Tokyo, toprak ağalarının, ticaret burjuvazisinin ve Müslümanlığın hakim olduğu Endonezya toplumunda hatırı sayılır söz sahibi olan İslamcı güçlerin desteğini alan Ahmed Sukarno gibi milliyetçi önderlerin hükümet kurmalarına da müsaade etti.

BAĞIMSIZLIK ve ENDONEZYA KOMÜNİST PARTİSİ

17 Ağustos 1945'te Japonların yenilgisini fırsat bilen Sukarno önderliğindeki milliyetçi güçler ülkenin bağımsızlığını ilan ettiler. Başlangıçta ülkenin adı "Endonezya Birleşik Devletleri"yken 1950'de "Endonezya Cumhuriyeti" olarak değiştirildi.

Öte yandan Hollandalı sosyalist Henk Sneevliet tarafından 1914'te, Indische Sociaal-Democratische Vereeniging, ISDV (Endonezya Sosyal-Demokrat Birliği) adıyla kurulan ve daha sonra 1924'te Partai Komunis Indonesia (PKI) adını alacak olan Endonezya Komünist Partisi, II. Dünya Savaşından sonra Japon işgalinin ardından siyaset sahnesine tekrar aktif olarak çıktı.

Hollanda'dan bağımsızlığın alınması için yoğun faaliyet gösteren, vaktiyle Japon işgaline karşı birçok gerilla direnişi örgütleyen komünistler, ulusal lider Sukarno'yu düşündürmekteydiler. Sukarno, kendi konumunu tehdit eder gördüğü komünistlerden kurtulmak için bahane aramaktaydı. Ayrıca bağımsızlık isteyen muhafazakar kuvvetler ve ABD başta olmak üzere Sovyetler Birliği karşıtı Batılı ülkeler tarafından da komünistlerin güçlü varlığı rahatsız ediciydi.

1948 yılında imzalanan Renville Anlaşması sonucu silah bırakan bazı komünist gerillaların varlığı Endonezya'daki sağcı çevreleri ve güçleri rahatlatacak ve saldırıya geçmeye teşvik edecekti. Bazı silah bırakmayan gerilla birlikleri imha edilecekti. Ordu istihbaratının iddialarına göre Endonezya Sovyet Cumhuriyeti peşinde olan komünistler bir ayaklanma hazırlığı içerisindeydiler. İddiaları reddeden PKI kamuoyunu sükunete çağırırsa da komünistlere karşı 31 Mart 1948'de yeni bir bastırma hareketi başladı. Bu sefer başta parti liderlerinden Musso olmak üzere, binlerce parti militanı öldürüldü ve 36.000 kişi tutuklandı.

1950'li yıllarda PKI, Dipa Nusantara Aidit liderliğinde Endonezya cumhurbaşkanı Sukarno yönetiminin sömürgeciliğe ve Batıya karşı ulusal tutumunu desteklemeye başladı. Aidit liderliğinde PKI gittikçe büyüyecek, 1950 yılında 5.000 olan üye sayısı 1954 yılında 165.000'e çıkacak, 1959 yılında ise rekor bir seviyeye, 1.5 milyona ulaşacaktı.

PKI, 1956'da Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 20. Kongre'siyle birlikte Uluslararası Komünist Hareket'te baş gösteren ayrışım ve saflaşmada, Çin Komünist Partisi ve Mao'nun yanında yer alacaktı.[\[4\]](#)

BAĞLANTISIZLAR HAREKETİ, BANDUNG KONFERANSI

Dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi Endonezya'da da siyasi çelişkilere asıl rengini veren itici güç enternasyonal arena olmuştu. 1950'lerin ortasına gelindiğinde, II. Dünya Savaşı sonrası dünya arenasını belirleyen üç ana kuvvet mevcuttu:

İlkin bir tarafta ABD ve onun Batılı müttefiklerinin oluşturduğu "Özgür Dünya" (Asya ve Pasifik'te bu bloğun önde gelen güçleri Pakistan, Hindistan, Japonya, Filipinler, Avustralya ve Yeni Zelanda'ydı), öte yanda SSCB'nin başını çektiği Doğu Avrupa'daki Demokratik Halk

Cumhuriyetleri'yle ve Asya'da Çin Halk Cumhuriyeti ile birlikte oluşan Sosyalist Blok. Bu iki bloğun dışında kalmayı tercih eden bir üçüncü kuvvet daha vardı. Bu da keza II. Dünya Savaşı'nda sayıları hiç de azımsanmayacak boyutlara varan Afrika ve Asya'da bağımsızlıklarını ilan etmiş eski sömürge ülkelerdi. Bu ülkelerin yöneticileri, aralarındaki nüanslara rağmen mealen şu ortak özelliğe sahiptiler: "Kapitalist üretim ilişkilerine evet ama yabancı askeri boyunduruğa hayır." Daha sonra "Bağlantısızlar" adını alacak olan bu ülkeler 1955'te Ahmet Sukarno'nun öncülüğünde Endonezya'nın Bandung şehrinde bir araya gelecekti.

Sukarno, bir yanda "Bağlantısızlar"ın liderliğine soyunmakta bir yanda Kızıl Çin ve SSCB'ye yakınlaşmakta ama öte yanda ise Batı bloğuna mensup ülkelere krediler almaya da devam etmekteydi. Pragmatizmi ve oportünizmi ile bir hayli ünlü olan Sukarno çoktan ABD'nin radarına girmişti. Hindi Çin'inde Fransa'nın ağır yenilgi aldığı bir ortamda, ABD'nin gözü Vietnam üzerindeyken, Washington ve müttefikleri sıçrama tahtası konumundaki Endonezya'nın Sukarno pragmatizmine müsamaha gösteremez, "başına buyruk" hareket etmesine göz yumamazdı. Zira onlar açısından Endonezya öteden beri önemli bir hedefti.

Daha 1953'te ABD başkanı Eisenhower "Vietnam'da Fransa'yı desteklemek için masraf etmek Endonezya üzerindeki denetimi korumanın en ucuz yoludur" diyordu. Ama bir yıl sonra Fransa'nın yenilgisi kesinleşince bu sefer ABD için önce Endonezya'yı sağlama almak için Vietnam'ı bizzat durdurmak öncelik kazanacaktı.

İşte bu ortamda PKI, Sukarno'nun güdümlü demokrasi planlarını savunmuş ve onun aktif bir destekçisi olmuştu. 1955 seçimlerinde PKI oyların %16'sını almıştı. 257 koltuklu mecliste 39 vekillik, 514 koltuklu senatoda ise 80 vekillik artık PKI'nindi.

Şubat 1958'de Endonezya ordusu içerisindeki ABD yanlısı generaller ve sağcı partiler darbe girişiminde bulundular. Sumatra ve Sulawesi'de iktidarı ele geçiren güçler Endonezya Cumhuriyeti Devrimci Hükümetinin kurulduğunu ilan ederken komünistleri tutuklamaya ve öldürmeye başladılar. PKI ise darbenin boşa çıkartılması için Sukarno yönetiminin yanında yer aldı ve sonunda darbe bastırıldı. Ağustos 1959'da ise ordunun PKI kongresinin toplanmasını engelleme girişimi başarısız oldu.

Tüm bu süre zarfında devlet başkanı Sukarno'nun amentüsünü "**Nasakom**" sloganı belirliyordu. Yani, Nasionalisme (Milliyetçilik), Agama (Din), Komunisme (Komünizm). Pek tabii, Sukarno'nun pragmatizmini ve oportünizmini temsil eden bu slogan 1965'e kadar yaşanacak olan ulusal ve uluslararası çelişkilerin üzerini örtmeye yetmeyecekti.

Kuşkusuz Endonezya toplumunu derinden sarsacak ve nihayetinde son derece kanlı bir

biçimde infilak edecek olan bu çelişkiler, linear değil bilakis çok daha kompleks bir şekilde gelişecekti.

Dış politika da Endonezya'nın bu süre zarfında tayin edici çelişkisini, Westirian-Batı Gine sorunu belirlemekteydi. Endonezya bahsi geçen adaların kendisine ait olduğunu söylerken, Batı bloğunun önemli bir unsuru olan Hollanda da sömürgeciliğinden kalma "haklarında" ısrar etmekteydi. Batı bloğu açısından "yayılmacılık", Doğu bloğu açısından ise "sömürgeciliğe karşı mücadele" olarak adlandırılacak Batı Gine sorunu özgülünde Endonezya, **ilkin**, Çin'e ve özellikle de Sovyetler Birliği'ne yanaşacaktı. 1954'ten itibaren Endonezya-SSCB ilişkilerinde bir "Aşk Baharı" yaşanacak ve hatta 1955-1965 arası SSCB paralarının en fazla aktığı ülkelerden biri Mısır diğeri ise Endonezya olacak ve Cakarta bu paraların büyük bir kısmını SSCB'den alacağı askeri mühimmata yatıracaktı.

Bir başka çelişki ise hızla büyümekte olan nüfus ve merkez konumundaki Java Adası'yla kenar/çevre adalar arsında baş gösteren ekonomik dengesizlik ve tüm bunların beraberinde getirdiği huzursuzluklardı. 1950'de 80 milyon olan nüfus 1961'e gelindiğinde neredeyse 100 milyonu buluyordu. Bu devasa nüfusun beslenmesi sorunu, Sumatra, Sulawesi ve Molukken adalarında merkezi Java Adası'nın üstten buyrukluğuna karşı biriken öfkenin patlamasına neden olmuştu. Söz konusu durum Endonezya'nın toprak bütünlüğünü tehdit etmekteydi. Batı Java başta olmak üzere kenar/çevre adalarda aşırı İslamcı gruplar da dahil olmak üzere çeşitli grupların önderliğinde ayaklanmalar baş göstermekteydi. 1958'de ABD, İngiliz ve Avustralya'nın lojistik desteğini alan Sumatra adasındaki askerlerin ayaklanması Sukarno'ya sadık kalan ordu tarafından bastırıldı. Bu durum Sukarno'nun Batı'ya daha fazla güvenmemesine ve Moskova'ya yakınlaşmasına neden oldu.

1963'te "ilelebet devlet başkanı" ilan edilen, Sukarno, Batı ile Doğu blokları arasında yaşadığı keskin gerginlikleri, ülke içerisinde de ordu ile komünistler arasında yaşamaktaydı. Sukarno aynı anda hem ordu ile komünistlere gözdağı vermekte hem de orduya, 1962'de iki milyon üyeye varan gücüyle PKI üzerinden adeta parmak sallamaktaydı.

Bu arada Cakarta'yı, Moskova ve Pekin'in etkisinden kurtarmak umuduyla Washington'daki Kenndy hükümeti, New York Anlaşması için Hollanda ve Endonezya'yı 1962'de bir araya getirdi ve Batı Gine sorununun "çözümünde" ağırlığını Cakarta'dan yana kullandı.

1963'te Sukarno, dış politikada arkasına aldığı bu rüzgarla, Singapur, Kuzey Batı Borneo, Kuzey Borneo, Brunay ve Malaya'nın Malezya Federasyonu adı altında, bir İngiliz "yeni sömürgecilik" projesi olarak gerçekleşmesine şiddetle karşı çıkmaya başladı. İşte tam burada ülke içerisinde birbirlerine karşı kullandığı iki gücü, ordu ve komünistleri, Endonezya'nın "milli çıkarları" bahsinde (farklı sebeplerden ötürü dahi olsa) bir araya

getirmeyi başardı.

Fakat Malezya Federasyonu bahsinde yaşanan, İngiltere ve haliyle onun Batılı müttefiklerinin bir tarafı oluşturdukları çelişki Cakarta'nın tekrardan Pekin'e yanaşmasına neden oldu. Zira, Malezya, Tayland, Güney Vietnam, Filipinler, Tayvan, Güney Kore ve Japonya'dan oluşan bir "Anglo Amerikan Kuşağı"ndan Pekin de son derece rahatsızdı. Bu şartlar altında Sukarno'nun radikal değişiklikler içeren dış politikası 1965'te Endonezya'nın, Birleşmiş Milletler üyeliğinden çıkmasıyla ve "Cakarta-Hanoi-Pekin-Pyongyang Aksı"nın ilanı ile doruk noktasına ulaşacaktı.

Bir yandan hem Batı kapitalizminin üretim ilişkileriyle, hem geleneksel, dini, kültürel ve feodal değerlerle, hem de tüm bunları muhafaza etmekle yükümlü bir silahlı güçle (Endonezya Silahlı Kuvvetleri) bir arada yaşamak isteyen ama aynı zamanda "bağımsızlığını" Batı'ya kaptırmamak için, güçler dengesini gözeterek, öte yandan komünist dünya ve onun Endonezya'daki temsilcisi PKI ile bir arada yaşamak isteyen Sukarno Politikası en geç 1 Ekim 1965 günü dramatik bir biçimde çöktü.

"ALLAH'IN LÜTFU" BİR DARBENİN YOL VERDİĞİ "KURTARICI" DARBE

30 Eylül 1965'te, Başkanlık Sarayı'nın Muhafız Alayı komutanı olan Yarbay Untung liderliğindeki darbeciler Sukarno'nun devlet başkanlığını korumak ve kollamak amacıyla devlet radyosunu ele geçirip, Devrim Konseyi adına yönetime el koymakla kalmadılar, aynı zamanda 30 Eylül'ü 1 Ekim'e bağlayan gece, Endonezya Silahlı Kuvvetleri'nin önde gelen 6 generalini de infaz ettiler. İnfaz edilecekler arasında bulunan ama son anda darbecilerin elinden kaçmayı başaran yedinci general, Savuma Bakanı, General Nasution'du. 1 Ekim'de, saat 09-10 arasında başkent Cakarta'dan yaklaşık on kilometre uzaklıkta olan Halim Havva Üssü'nde, Sukarno ile yapılan pazarlıkların sonuç vermemiş olması darbecilerin yenildiğinin habercisiydi. Darbecilere karşı "kurtarıcı" darbe ise Batılı gözlemcilerin, "Özgür Dünya'nın Değerleri"nin Endonezya'daki güçlü garantörü olarak gördükleri Nasution'dan değil, o ana kadar adı sanı duyulmamış bir başka generalden, General Suharto'dan gelecekti. Evvela devlet başkanı Sukarno'nun yetkileri daraltılacak, sonra da en geç 12 Mart 1967'de görevinden azledilecekti. "Kurtarıcı" darbenin lideri General Suharto ise 1998'e kadar, yani 31 sene iktidarda kalacaktı. Ona bu fırsatı, "resmi versiyona" göre ardında Pekin ve PKI'nin olduğu darbe verecekti.

Son yıllarda açılan CIA belgeleri ise 1 Ekim'deki Suharto darbesinin, Batı bloğunca, özellikle de ABD tarafından desteklendiğini belgelemektedir. Her halükarda 30 Eylül ila 1 Ekim 1965 gecesi Cakarta'da yaşananlar -Endonezya'ya kilometrelerce uzaklıkta olsa da, geçmişte (belki bugün dahi) bir takım siyasi ve dini benzerlikleri barındıran- Türkiye Cumhurbaşkanı

Erdoğan'ın, kendisine karşı 2016'da yapılan bir darbe girişimine dair söylediklerini hatırlatmakta: "Bu darbe Allah'ın bir lütfü."

Endonezya'da 1 Ekim 1965'te yapılan "kurtarıcı" darbenin ardında ABD'nin ve onun istihbarat örgütü CIA'nın ne denli parmağının olduğuna dair bilgimiz bugün, 70'lere, 80'lere, 90'lara ve 2000'li yıllara nazaran - kısmen açılan kimi ABD arşivleri ve yapılan bir dizi akademik, bilimsel çalışma sayesinde- artık biraz daha ileri bir boyutta fakat aynı şeyi Endonezya'daki soykırımı destekleyen diğer Batılı devletler için söylemek bir hayli zor.

FEDERAL ALMANYA-ENDONEZYA İLİŞKİLERİ ve ŞAŞIRTICI SAYILAR

Örneğin Federal Almanya'da -evet, arşivler büyük oranda açılmış olmakla birlikte- bu konuda yapılan çalışmalar bir elin beş parmağı kadar hem az hem de "tarafsızlık" adı altında oldukça taraflı. Bu taraflılığın iki boyutu var: Birincisi tamamen kapitalist emperyalizmden yana olmak ve onun (sadece dünyayı iktisadi olarak talan etmek değil aynı zamanda bunun gerekliliği olan açıktan askeri müdahale ve/veya üstü kapalı desteklerle darbeleri destekleme şeklindeki) zorunluluklarını kabul etmek, ikincisi ise, bu zorunlulukların beraberinde getirdiği kan ve gözyaşını ya görmemek ya da relative etmek (mesela herhangi bir ülkede bir gerilla hareketi şiddet uyguladığı için rejim ve onun düzenli ordusunun da uyguladığı şiddeti bir ve aynı kefeye koyup, eşitlemek gibi). Tabii böylesi bir tarih araştırmacılığı zorunlu olarak beraberinde partizanlığı, apolojistliği ve oportünizmi getirmekte ve böylesi bir tarihçilik, zorunlu olarak baskı ve sömürünün tarihine de suç ortaklığı yapmakta. Velhasıl, arşive girmek ve arşivden herhangi bir belge çıkartmak yetmez ve bu marifet değildir. Bilakis araştırması yapılan konuya dair belgeyi çıkartabilmek için tarihçinin doğru, bilimsel bir bakış açısına ve soyut düşünebilmesine velhasıl, doğru bir metod ve yaklaşıma ihtiyacı vardır.

Mesela bir tarihçi, 1952'den itibaren Federal Almanya ile Endonezya arasındaki siyasi, iktisadi, askeri ve diplomatik ilişkileri barındıran belgeleri incelediğinde, her şeyden evvel, "nasıl oluyor da 2. Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkan Almanya bu kadar kısa sürede Endonezya örneğinde olduğu gibi bol keseden, bonkörce kredi dağıtabiliyor" diye sorabilmelidir.

İzlediğimiz belgeselerde, 1945'te moloz yığınlarından geçilmeyen Almanya'ya ne olmuştur da bu kadar kısa sürede üçüncü dünyaya "para dağıtır" hale gelmiştir? Tüm bunların pek gurur duyulan "Moloz yığınları kadınları"yla veya "Alman disiplini"yle bir alakası olmadığı çok açıktır. Eğer bu ve benzeri soruları kendinize sormaya başlarsanız, o zaman karşınıza mesela, 1965'te (Dikkat edin! 2. Dünya Savaşı'ndan 20 sene sonra!) Federal Almanya'nın, Endonezya'da toplam 22 Endüstri, 18 Ticari ve 2 de nakliye şirketinin bulunduğunu

gösteren 17 Ağustos tarihli bir belge çıktığında, bunun sermaye ihracı karşısında, ucuz ham madde ve iş gücü anlamına gelebileceğine şaşırmasınız. Endonezya devletinin veya Endonezyalı özel teşebbüslerin bu çok sayıdaki Alman şirketine ödeyeceği parayı sorgulamaya başlarsanız. Hatta Bonn'un Cakarta'ya verebileceği kredileri bile tahmin edebilirsiniz. İşte o zaman, mesela Federal Hükümet'in 19 Mayıs 1965'te aldığı Endonezya'ya 100 Milyon DM'lik "özel kredi" verme kararının[5] ve/veya 17 Mayıs 1968 tarihli 50 Milyon DM'lik "Sermaye Yardımı Anlaşması"nın belgelerini dosyalarda bulmaya başlayınca[6], "Ne var bunda, ne olmuş yani? Bonn, 3. Dünya'ya yardım etmiş" deyip, tüm bu bağımlılık ve sömürü ilişkisini görmezden gelemezsiniz.

Bir başka konuyu ele alalım.

NAZİ GEÇMİŞİNE SAHİP DİPLOMATLAR ve ESKİ ALIŞKANLIKLARIN DEVAMI

Mesela, Federal Almanya'nın Cakarta'ya atadığı büyük elçilere bakalım. 1952-1970 arası Cakarta'da görev yapmış Bonn temsilcilerinin, adı ister Werner Otto von Hentig, Helmut Allardt, Dietrich von Mirbach olsun veya Gerhart Weiz, Luitpold Werz ya da Hilmar Bassler olsun... Bahsi geçen diplomatların hepsinin 1933-1945 arası Nazi partisine (NSDAP) üye olmaları, 2. Dünya Savaşı boyunca Rippentrop'un dışişleri bakanlığında canla başla aktif görev yapmaları, 1945 sonrası Federal Alman Dışişleri Bakanlığı'nın öncü güçlerini oluşturmaları, basit, sıradan bir tesadüf olamaz. Aslında her birinin biyografisi kendi başına araştırma konusu olan bu diplomatların kariyerleri "Kahverengi" bir geçmişe dayansa da Bonn, bu gerçeği her seferinde reddetmiş ve kamusal alanda tartışma, her bir diplomatın NSDAP "üyesi miydi, değil miydi" sınırları içerisinde kalmıştı. Oysa biraz daha yakından bakıldığında bu diplomatlardan kiminin Nazi CV'sinde ya Müslüman dünya ya da Asya ile yakından alakalı oldukları görülecektir.[7] Bu nedenle Bonn'un kimi diplomatları, sahip oldukları ön bilgiler ve ilişkilerle, dünyanın en kalabalık Müslüman nüfusuna sahip, Asya ülkesi Endonezya'ya yollanmış olması da asla bir tesadüf değildi.

Endonezya'da komünistlere karşı yapılan soykırımda Federal Almanya'nın parmak izlerini arşiv dosyalarında ararken insanın aklına mütemediyen takılan soru şudur: Nasıl oluyor da 56 milyon insanın ölümünden sorumlu, 2. Dünya Savaşı'nın baş müsebbibi Almanya [8], en ufak bir tereddüt dahi etmeden, adım adım "geliyorum" diyen soykırımı, öncesi ve sonrasıyla biliyor olmasına rağmen askeri mühimata donatabiliyor ve başka yollarla da destekliyor?

Mesela nasıl oluyor da 2. Dünya Savaşı'nda Almanya'nın işlediği "Savaş Suçları" daha hafızalarda taptazeyken, Cakarta'daki elçiliğin askeri ateşesi Meyer 8 Ocak 1965'te (Dünya Savaşı'ndan 20 sene sonra), Bonn'daki savunma bakanlığına yazdığı raporda, Endonezyalı muhatabı Batı Java'daki birliklerin kumandanı İbrahim Adjie'nin, komünist partisinin

tepkisini ölçmek için, komünist partisi yanlısı 1400 plantaj işçisini derdest ettiklerini, bunlardan 400'nün daha sonra serbest bırakıldığını, geri kalanının da (dikkat! Burada "geri kalanı" derken bahsedilen 1000 kişinin) **gömüldüğü** bilgisinin kendisine anlattığını rahatça aktarabiliyor?[9]

Aynı askeri ateşe midir, bilinmez ama 12 Ekim 1967 tarihli ve "Gizli" ibareli, Cakarta'daki Federal Alman Büyükelçiliği'nden Bonn'daki Federal Dışişleri Bakanlığı'na gönderilen bir yazıdaki antikomünist ortaklık kendisini daha üst seviyede ve daha organize bir şekilde ele vermektedir:

"Konu. : Endonezya Silahlı Kuvvetleri'yle ortak istihbari işbirliği

Federal Savunma Bakanlığı'na yazdığı yazıyla Askeri Ateşe... Endonezya istihbarat subaylarının Federal İstihbarat Hizmeti'nce eğitilmelerini, hatta komünizme dair istihbarat alışverişini desteklemiştir." [10]

Tabii antikomünist ortaklık sadece istihbaratla sınırlı kalmayacaktı. Mesela Bonn'daki Dışişleri bürokratları, soykırımın tüm süratiyle devam ettiği 26 Ekim 1965'te, kendi aralarında yaptıkları bir değerlendirmede, Endonezya ordusuna "tabanca sapları"nın gönderilmesini şu sözlerle meşrulaştırabiliyorlardı:

"Konu. Tabanca saplarının Endonezya'ya ihracı

2 nedenden ötürü ihraca karşı endişe dikkate alınmamaktadır:

1.) Sipariş oldukça sınırlıdır.
2.) Şu anda komünist partisine karşı silah gücünü kullanan Endonezya ordusuna bahsi geçen dolaylı yardımı feragat ettiğimiz taktirde bu kabul edilemez.

Tabanca saplarının Alman menşelini taşımamalıdır." [11]

Dikkatini buradaki askeri mühimatın ardında yatan siyasi desteğe değil de sadece tabanca sapına odaklayacak okuyucuyu şimdiden uyarmak gerekir. Zira dosyalar, soykırım esnasında Federal Almanya'nın Endonezya ordusuna sadece yolladığı "tabanca sapı"ndan ibaret değildir. Hatta bilakis "Made in Germany" kalitesindeki silah ve mühimat bilgileriyle dolu kimi dosyalarda 1933-45 döneminden devralınan jargonu okumak bile mümkündür.

KALİTENİN ADI "MADE IN GERMANY"

İşte onlardan sadece bir kaç tanesi:

57. Yılında Endonezya'daki Soykırımın Saklı Kalan Gerçeği:
"Demokratik Hür Dünyanın" Komünist Kıyımı - MADE IN GERMANY

3 Aralık 1965'te, Endonezya'ya kredi dahilinde verilecek olan 3 adet gümrük sahil botu hakkında, Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı bürokratlarının kendi aralarındaki bu yazışmada, botların verilmesinin önündeki Endonezya ile Malezya arasındaki ihtilaf engelini kalkmakta olduğu müjdelenmekte. Fakat bunun da ötesinde gümrük sahil botları, komünistlere karşı başarılı mücadelesinin karşılığıymış gibi takdim edilmekte:

"Endonezya Silahlı Kuvvetleri'nin komünist partisini sistematik imha etmesinin ardından ve hali hazırda Malezya hükümetiyle ilişki sağlandıktan sonra, Endonezya'daki siyasi değişikliklerle birlikte, Endonezya ile Malezya arasındaki gerginliğin de yumuşayacağı hesaba katılmalıdır." [12]

28 Ocak 1966'da, Federal Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki Bölüm III'ün, müsteşara sunulmak üzere hazırladığı, Ferrostaal şirketince, 40 Milyon DM değerinde, ayda 2000 ton patlayıcı, 1100 km fitil ve 1,1 milyon patlayıcı kapsülü üretmek üzere Endonezya'da patlayıcı üretimi yapacak 15 yerin açılmasına dair izin talep eden bilgi raporu. [13]

1 Şubat 1966'da Rheinstahl şirketinin, Endonezya ordusuna satılmak üzere Hücüm Tankı Kanone için Federal Savunma Bakanlığı'na yaptığı başvuru [14], 8 Haziran'da Federal Dışişleri Bakanlığı'nın, Savunma Bakanlığı'na yazdığı "sakıncası yok" içerikli cevabı. [15]

30 Haziran 1966'da Federal Ticaret Bakanlığı'nın, Dışişleri Bakanlığı'nı, Fritz Werner Şirketi'nin, Endonezya'ya yollanmak üzere, Dynamit Nobel Şirketi'nden sipariş edeceği 255.800 kg Nitrogliserin için onay verilmesine dair yazısına [16], 4 Temmuz'da Dışişleri Bakanlığı'nın Şube IB5 tarafından verilen "sakıncası yok" içerikli cevabı. [17]

24 Temmuz 1968'de, Federal Ticaret Bakanlığı'nın Dışişleri Bakanlığı'na yazdığı "ACİL MEKTUP"ta, Endonezya Ordusu'na gönderilmesi talep edilen 10. 000 adet Heckler und Koch yapımı "G 3" tüfeğinin, 27 Temmuz'da "Sakıncası yoktur" ibaresiyle Dışişleri Bakanlığı'nca onaylanmasını içeren belegeler. [18]

12 Kasım 1968'de Federal Ticaret Bakanlığı'nın Federal Dışişleri Bakanlığı'ndan, NATO seri numaralarının silineceği ("ohne NATO markierung") 7. 62 mm'lik 20. 000 kurşunun Endonezya'ya gönderilmesini talep eden yazıya, Dışişlerinin 19 Aralık'ta verdiği "Sakıncası yoktur" cevabı. [19]

SAVAŞTAN YENİK ÇIKSA DA YENİ ALMANYA'NIN ZORUNLULUKLARI

Aslına bakılacak olunursa, kendisini, 2. Dünya Savaşı'nda yenilmiş Almanya'nın özdeşi olarak gören Federal Almanya Cumhuriyeti'nin, şimdi savaştan 20 sene sonra, Endonezya'ya

verdiği kredilerin ve sattığı silahların ardında bir zorunluluk yatmaktadır. Tayin edici soru, Bonn'un dünya çapında nerede mevzilendiği ve hangi dünya konjonktürünün ona atması gereken zorunlu adımları attırıldığıdır?

Cakarta'daki Federal Almanya Büyükelçiliği'nin 22 Aralık 1964 tarihli "Eylem Planı" protokolüne kaydedilen, "Endonezya, komünizmin Avustralya'ya kadar uzanması için ya bir sıçrama tahtası ya da bir bariyerdir. Bizim milli çıkarımız, Endonezya'daki temsiliyetimizi muhafaza etmektir ve bu belli sınırlılıkları olan mali doğallıkta bir kurban verıştır. Endonezya tayin edici bir test vakasıdır"[20] saptaması Bonn'un gerçek Endonezya siyasetini belirlemektedir. "Soğuk Savaş" ortamında Batı ile Doğu arasında eklektik bir yol izleyen Sukarno'lu yıllarda Bonn-Cakarta ilişkisi inişli çıkışlı olmuş ama en geç 1 Ekim 1965 kanlı darbesinin ardından Endonezya, komünizme karşı bir bariyer olduğunu artık ispat etmişti.

Bu, içerisinde iktisadi ve siyasi (ve tabii böylece askeri) çıkarları barındıran öylesine bir ispattı ki, kendisini 27 Eylül 1966'da ABD Başkanı Johnson ile Federal Almanya Cumhurbaşkanı Erhard arasındaki görüşmenin protokolüne bile yansıtmişti:

"Başkan, kızının Almanya gezisinden adeta coşkuyla geri döndüğünü ve buluştuğu insanlardan da büyük bir hayranlık duyduğunu belirtmiştir. Başkan, birçok genç insanı tanıdığını, bir gece evvel müzik icrasında bulunan keman virtüözlerini tanıdığını ve şayet bunların öğrenci takası imkanına sahip olmaları halinde dünyanın bu insanlara hayran kalacaklarını belirtmiştir. Öte yandan ise gerek sayın Şansölye gerekse de kendi hükümetleri esnasında, Endonezya örneğinde olduğu gibi komünizmin büyük bir kayba uğradığını ama bunun yeterince kullanılmadığını dile getirmiştir. Burada yüz milyondan müteşekkil bir halk komünizm için heba olmuştur. Şayet dünya, komünizmin ilerlemekte olduğunu değil gerilemekte olduğunu görecekti o zaman Berlin'de de az tazyik olmuş olur. Komünizmin, Endonezya'dan uzak tutabilmesinin mümkün olup olmadığı bahsine gelinecek olunursa, bunun özgür dünyanın ne derece hızlı hareket edeceğine bağlı olduğu kanısındadır. Öğleden evvel Endonezya Dışişleri Bakanı ile bir görüşme yaptığını, onun kendisine komünizmin defedildiğini ama iktisadi sorunların devasa olduğundan bahsettiğini aktardı. Endonezya hararetle bir iktisat planı hazırlamaktadır. Amerika bir dizi iktisadi destek, teknik yardım vermekte ve gıda maddesi yollamakta. Bizzat kendisi Endonezya Dışişleri Bakanı'na ülkesine daha başka kimlerin yardım ettiğini sormuş, o da özellikle makineler yollayan Almanya'nın çok yardımcı olduğunu söylemiş. Başkan, sayın Şansölyenin, Alman endüstrisinin önde gelenleriyle birlikte ve hükümet yardımlarıyla şimdiki Endonezya önderlerine destek olacağını umut etmektedir.

Sayın Şansölye ise, bu ülkenin başına komünizmi bela etmekle kalmayıp aynı zamanda

iktisadi düzensizliğe sokan Sukarno'nun artık her şeye kadir olamayışından bu yana pek tabii Almanya'nın da tavrının değiştiğini belirtmiştir ve kendileri artık arazinin daha büyük aktiviteler için hazır olduğu kanısındadır.

Sayın Başkan, sayın Şansölye'nin belki de, Endonezya'ya ilgi duyan Alman ihracat firmalarıyla birlik olup, hükümet kredilerinin de verilmesini sağlayabilineceğini ve bunun bir hayli yardımcı olacağını belirtmiştir. Başkan böylelikle Almanya'nın Amerika ile birlikte durması halinde Amerika'ya yapılan tazyiklerin azalacağı kanısındadır. O zaman Amerika için de Almanya'da bulunmanın kolaylaşacağını zira böylesi ortak bir çalışmanın, Üçüncü Dünya'ya yardımda Almanya'nın Amerika ile omuz omuza durmakta olduğunu göstereceğini düşünmektedir." [21]

Tersinden "komünizme karşı mücadelede omuz omuza" diye de okunabilecek bu sözlerin pratikteki anlamı Güney Doğu Asya'da ABD ve müttefiklerinin siyasi ve iktisadi çıkarları için Endonezya'da 1965'te başlayıp 70'lerin başına kadar komünistlere karşı sürecek bir süre avı ve 2-3 milyon insanın hayatına mal olacak bir soykırımdı.

BONN SOYKIRIMI BİLİYORDU!

Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı Arşivi'nde yapılan araştırma sonucu şimdi biliyoruz ki, Bonn, bu soykırımın öncesinde esnasında ve sonrasında, Endonezya ordusunun subaylarının Almanya'ya yolculuklarını finanse etmiş [22], Alman çıkarlarını Cakarta'da savunan bakanlara (oğullarını Almanya'da burs verip, okutarak) rüşvet vermiş [23], Endonezya İstihbaratının Almanya'da muhaliflerini takip etmeleri için müsaade etmiştir. [24]

Bitmedi. Bonn, bu soykırımın başından beri neredeyse gün gün, kaç kişinin nerede, ne zaman öldürüldüğü de dahil olmak üzere bütün gelişmelerinden haberdardı.

İşte örnekleri:

Evela, 25 Ekim 1965'te, Cakarta'daki Federal Almanya Cumhuriyeti Büyükelçiliği'nin Askeri Ateşesi Meyer'in, "25. 10. 65'e kadar Askeri ve Askeri Siyasei Durumun Gelişimi" başlıklı raporundan, Endonezya Ordusu'nun, komünist partisine karşı bir "salam taktiği" başlattığını öğreniyoruz. [25]

29 Kasım 1965'te, "İç Siyasi Durum" başlıklı 3 sayfalık raporunun bir yerinde Büyükelçi Werz diğerlerinin yanı sıra Bonn'a şu bilgiyi geçiyor: "... ordu tarafından gelen güvenilir bir enfomasyona göre PKI şefi Aidit 21 Kasım'da Orta Java'ya bağlı Solo'da ordu tarafından ele geçirildi ve ertesi gün kurşunlanarak öldürüldü." [26]

14 Aralık 1965 tarihli ve "Bu Senenin 1 Ekim'inden bu yana Endonezya Halkı'nın Kayıpları" başlıklı raporunda [27], Büyükelçi Werz, Bonn'daki üstlerine soykırımın ilk rakamlarını veriyor:

"Ordu ve müslümanların komünistlere karşı mücadelesi, Cakarta'nın dışında inatla, hatta kısmen insanlık dışı bir acımasızlıkla sürdürülmekte" diye başlayan raporda devamla, "Gerçi devlet haber ajansı Antara, direniş gösteren komünistlerin derdest edilmesi ve öldürülmesine dair günlük bültenler yayınlamakta, ancak burada verilen rakamlar şu ana kadar önümüzde duran enformasyonların oldukça altında gözükmekte. Gerçek kayıp rakamları resmi verilerin çok çok ötesinde" denmekte ve ülkenin farklı bölgelerinden yapılan soykırımın ilk bilançoları sunulmaktadır:

"Doğu Java: takriben 50. 000 Ölü (çoğu komünist)

Orta Java: takriben 40. 000 Ölü (komünist ve komünist olmayan)

Batı Java (Cakarta dahil olmak üzere): takriben 10. 000 Ölü (büyük çoğunluk komünist)

Kuzey Sumatra: takriben 20. 000 Ölü (büyük çoğunluk komünist)

Açe: takriben 3.000 Ölü (sadece komünist)

Madura: takriben 2.000 Ölü (sadece komünist)

Bali: takriben 3.000 Ölü (çoğu komünist)"

Büyükelçi Werz'in 1 Ekim ile raporun yazıldığı 14 Aralık 1965'e kadar ki süre zarafı için verdiği rakamların toplamı 128.000'dir. Buna göre en geç 14 Aralık 1965 tarihi itibariyle Federal Almanya Cumhuriyeti, Endonezya'da komünistlere karşı yapılmakta olan soykırımdan tamamen haberdardır.

Hatta o kadar haberdardır ki, 17 Aralık 1965'te Bonn'daki Dışişleri Bakanlığı'nın müsteşar ofisinde kaleme alınan, Darbeci generallerden Sukendro'nun Bonn'a yaptığı ziyareti "Endonezya'daki Durum" başlığı altında kaleme döken yazıda, Werz'in rakamları tekrar edilmekle kalınmaz, üstüne üstlük 1933-1945'e ait jargonla aynen şu cümle kurulur:

"...Atjeh ve Madura'da komünist partisinin tamamen **kökü kurutuldu...**" [28]

"SİYASİ ÇİZGİNİN TAYİN EDİCİLİĞİ HER ŞEYİ BELİRLER" (MAO)

Endonezya'da 1965'te başlayıp 1970'e kadar süren soykırımın birinci dereceden sorumluları emperyalistler ve onların uşağı faşist Endonezya silahlı kuvvetleri ve gerici hakim sınıflarıdır. 2-3 milyon insanın hayatına mal olan soykırım, her ne kadar daha sonra dünyada yaşanan baş döndürücü olumlu gelişmelerin ve zaferlerin (mesela Çin'de Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin, başta Vietnam olmak üzere dünyanın dört bir yanında patlak veren ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin) gölgesinde kalsa da uluslararası komünist hareket açısından ağır bir yenilgi olmanın ötesinde, etkisi bugünlere dek uzanan muazzam bir moral kırıklığına da neden olmuştur.

Lafı hiç dolandırmadan söylemek gerekirse, bu ağır siyasi ve ideolojik yenilginin birincil sorumlusu PKI'dir (Endonezya Komünist Partisi). Şimdi serinkanlıca PKI'nin bu ağır yenilgide oynadığı tayin edici rol üzerinde durmanın tam zamanıdır.

Soykırıma giden yolun tehlike dolu taşları düşman (emperyalistler ve gerici Endonezya hakim sınıfları) tarafından döşenirken, aynı yolun siyasi ve ideolojik açıdan cazibeli, baştan çıkarıcı diğer taşları da maalesef PKI'nin yanlış çizgisi tarafından döşenmiştir.

PKI, Merkez Komitesi Siyasi Bürosu, Eylül 1966'da kaleme aldığı "özeleştiri"nin bir yerinde şöyle demektedir:

"1951'den sonraki dönemde, subjektivizm yavaş yavaş artarak büyümeye devam etti ve uluslararası komünist hareketin içindeki modern revizyonizmin nüfuzuyla kaynaşan sağ oportünizmin ortaya çıkmasına yol açtı. **Bu, PKI'nin bu dönemde yaptığı hataların esas niteliğini meydana getiren sağ oportünizmin kara çizgisiydi.**" [29]

"Özeleştiri" bahsi geçen "kara çizgi"den kaynaklanan "üç etken"e dikkat çeker ve sırasıyla bunların neler olduğunu saptar.

PKI'ye göre "birinci etken": parti yönetiminin eleştiri özeleştiriye açık olmaması, bilakis her türlü eleştiriye bastırmasıdır.

"İkinci etken" ise şöyle tarif edilir: "Burjuva ideolojisinin iki kanaldan, biri Parti milli burjuvaziyle olan ilişkiler yoluyla; ötekiyse, Parti resmi ve yarı resmi kuruluşlarda bazı mevkiler elde ettikten sonra Parti kadrolarının özellikle yönetimin burjuvalaşması yoluyla Partiye sızmasıydı. Merkezdeki ve bölgelerdeki resmi ve yarı resmi kuruluşlarda bazı mevkileri işgal eden Parti kadrolarının artan sayısı, 'burjuvalaşmış işçiler safı'nı yarattı ve bu da 'reformculuğa giden esas yolları' oluşturdu."

"Üçüncü etken"i ise "barışçıl yol" ve "parlamentarizm" olarak belirtildikten sonra

"özeleştiri" bunların kökenini şöyle izah eder: "Modern revizyonizm, partimize, Beşinci Merkez Komitesi'nin Dördüncü Genel Toplantısı'nın Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) 20. Kongresi'nin çizgisini destekleyen bir raporu eleştirmeksizin onaylaması ve 'sosyalizme parlamenter yollardan barış içinde ulaşma' çizgisini PKI'nin çizgisi olarak kabul etmesiyle sızmaya başladı. Modern revizyonizmin özelliklerinden biri olan bu 'barışçıl yol', Parti Tüzüğüne aşağıdaki maddeyi kabul eden PKI Altıncı Milli Kongresi tarafından bir kere daha onaylandı: 'Sosyalizme geçiş aşaması olarak demokratik halk sistemine, Endonezya'da parlamenter bir şekilde barışçı yollardan ulaşma ihtimali vardır. PKI, bu ihtimali gerçekleştirmek için sebatla mücadele eder.' Bu revizyonist çizgi, PKI'nin Yedinci Milli Kongresi'nde daha da önemle belirtildi ve Partimiz, SBKP 20. Kongresi'nden bu yana SBKP yönetiminin izlediği modern revizyonizm yolunu çoktan fark ettiği halde katiyen çizgisini düzeltmedi." [30]

"Özeleştiri" ilerleyen sayfalarda bu "üç etkeni" tek tek açmaya çalışır. Özellikle parti önderliğinin Ahmet Sukarno'ya ve onun iktidarına adeta körü körüne bağlılığının hikayesini ve sonuçlarını şöyle anlatır:

"Özeleştiri, Parti yönetiminin 'Endonezya Cumhuriyetinde, iktidarın iki yönü teorisi'ni ortaya koyuşu ile Marksist-Leninist devlet öğretisinden sapmanın doruğa vardığını belirtmektedir.

'İki yön teorisi', devlet ve iktidarı şöyle görüyordu: 'Cumhuriyet'in iktidarına bir çelişme olarak bakıldığında, Cumhuriyet iktidarı, iki zıt yön arasında bir çelişmedir. Birinci yön, halkın çıkarlarını temsil eden yöndür (bu, Başkan Sukarno'nun PKI ve diğer halk grupları tarafından desteklenen ilerici tavır ve siyasetinde tezahür eder). İkinci yön ise halk düşmanlarını temsil eden yöndür (bu, sağ kanat güçlerinin ve iflah olmazların tavır ve siyasetlerinde tezahür eder). Şu anda halkın yönü esas yön haline gelmiş ve Cumhuriyet iktidarında önder duruma geçmiştir.'

'İki yön teorisi' açıkça oportünist ya da revizyonist bir sapmadır. Çünkü 'devlet kendisine zıt olan sınıfla uzlaşması **mümkün olmayan** belli bir sınıfın hakimiyet organıdır' diyen Marksist-Leninist öğretiyi inkar etmektedir. Endonezya Cumhuriyeti'nin hem halk, hem de halk düşmanları tarafından ortaklaşa yönetileceği düşünülemez.

Özeleştiri, oportünizm batağında yüzmekte olan Parti yönetiminin 'halkın yönü'nün esas yön haline geldiğini ve Cumhuriyet'in iktidarında hegemonyayı eline aldığını iddia etmiş olduğunu belirtmektedir. Sanki Endonezya halkı bir halk iktidarının doğuşuna yaklaşıyordu. Parti yönetimi, milli burjuvazinin iktidardaki güçlerini gerçekten 'halkın yönü' saydığı için, bu 'halkın yönü'nün savunulması ve gelişmesi için ellerinden gelen her şeyi yapmışlardı. Parti yönetimi milli burjuvazinin çıkarlarıyla tamamen kaynaşmıştı. Parti yönetimi; milli

burjuvaziye Cumhuriyet'in iktidarındaki 'halkın yönü', Başkan Sukarno'yu da bu yönün önderi olarak görmekte, hatalı bir şekilde milli burjuvazinin yeni tipte milli demokratik devrime önderlik edebileceğini kabul etti. Bu, tarihi zorunluluğa ve tarihi gerçeklere aykırıdır." [31]

Dünya komünist hareketinin o gün içerisinde geçtiği süreç, komünist partilerinin revizyonizmle komünizm arasındaki mücadelede yaşadıkları kimi yalpalamalar ve kopuşlar göz önünde bulundurulacak olunursa, Endonezya Komünist Partisi tarafından 1966'da verilen bu "özeleştir", içerdiği tahliller ve hatalara ilişkin yaptığı saptamalar bakımından son derece önemli bir ihitiva içermektedir.

Zira bu "özeleştir"nin bakış açısıyla Endonezya Komünist Partisi silahlara sarılıp, Endonezya halkına demokratik bir devrimde önderlik edebilmiş olsaydı, her şey bir kenara **bugün** Endonezya'da girdabına başta gençlik olmak üzere temel halk kitlelerini çekmiş bir Cihadizm'den ve/veya Siyasal İslamcı anafordan bahsediyor olmayacaktık.

Fakat burada "özeleştir"nin göremediği (görmek istemediği) ve değinmediği ciddi sorunlar üzerinde de durmak gerekmektedir. Endonezya devrimine ve kendilerini feda etmiş milyonlarca Endonezya'lı devrimciye, komüniste ve tabii dünya komünist hareketine karşı sorumluluğun bir gereği olarak, **bugünden** geriye dönüp baktığımızda "özeleştir"nin **o gün bile** belli bir miktarda "milliyetçilik" ve ekonomizm (sadece bilinen, klasik anlamda Trade Union'cu değil aynı zamanda kitlelerin en geri düşünce ve duygularına hitap etme anlamında da) barındırdığına, genel olarak din ve özel olarak Siyasal İslam'la ciddi şekilde cebelleşmekten kaçındığına tanık olmaktadır.

Peki bu nereden kaynaklanmaktadır? Bu, hakikaten üzerinde durulması gereken son derece öğretici derslerin çıkartılabileceği bir husustur.

Özellikle de Başkan Mao önderliğindeki Çin Devrimi'nden edindiğimiz tecrübelerden biliyoruz ki, ezilen ülkelerde, ulusu temsil etmekte ısrarlı olan ve kendilerine "komünist" diyen insanların, komünist partisine gelmelerinin başlıca nedenleri vardır. Emperyalist mali sermayenin mevcudiyeti, onun dizayn ettiği kapitalist ve bazen de yarı-feodal toplumsal ilişkiler ve bunların kurumu olan devlet aygıtının cibri; bu, kendilerini "komünist" gören insanları komünist partisinin safına iter. Ulusu temsilen yola çıkan "komünist", sadece bu üç belayı hedef alır. Ülkesinin geri kalmışlığını bu güçlere fatura eder ve her ne kadar sözde "sınıfsız topluma varmak için proletarya diktatörlüğü ve sosyalizmden" bahsetse dahi yine de ve özünde sadece **memleketinin müreffeh olmasını ister**. İdeolojik ufku, doğal olarak burjuva demokrasinin ötesine geçemez. Kızıl bayrak sallasa bile onun gönlünde yatan aslında 1789'da kalmış burjuva Fransız Devrimi'dir.

Bu tür bir "komünist", toplumsal üretim ile şahsi gasp çelişkisi üzerine bina edilmiş toplumsal yapıyı ne devrim öncesi, ne devrim anı, ne de sonrasında, zinhar, kökten değiştirmeye (transformasyona) yanaşır. Genellikle "Batı'ya öykünen" bu insanların, hakikaten komünist bir dünya inşa etme dertleri yoktur. Tersine onların gönüllerinde yatan, gerçekten, 1789'da kalmış burjuva Fransız İhtilalidir. İşin daha da ilginç tarafı, burjuva devrimini tamamlayamamış, emperyalizm öncesi kapitalizmi yaşamamış ülkelerin hem hakim sınıfları, hem de ulusu en iyi temsil etmek iddiasında ve derdinde olan 'komünistleri', kapitalist medeniyete, moderniteye muazzam bir heves ama aynı zamanda da müthiş bir kıskançlık beslerler. İnsana değil, makinalara önem verirler. Kitlelerin yaratıcılığına, dünyayı onların değiştirebileceğine inanmadıkları içindir ki, kendilerini "modernite"nin misyonerleri olarak da görürler. İlginçtir, Endonezya Komünist Partisi, ortağı olduğu Ahmet Sukarno hükümetinin idaresi altında, Endonezya'da hangi üretim ilişkilerinin, bütün bir toplumu belirlediğini sorgulamamış, üstelik bir de hem Batılı emperyalistlerin hem de Sovyet revizyonizminin Endonezya'ya yapacakları yatırımları, verecekleri kredileri vs. destemekle kalmamış, pazarlık etmekten de çekinmemiştir.

Meselenin tuhaf ve acılı diğer bir yüzü şudur ki, bütün bu ideolojik ortak paydaları paylaştıktan sonra, ulusu en iyi temsil ettiğini iddia eden "komünistler", hasımlarını ister yensinler, isterse yenilsinler; çelişki bir müddet sonra tersine döner. Evet, "ayaklar, baş olur" ve "eski tas eski hamam" yeni başlar ve yeni ayaklarla temsil edilmeye devam eder.

İşte bu bağlamda, provakatif düşünülecek olunursa, yanlış bir dünya görüşüyle, kendi başına iktidar olmakla, hasmının yanında bakan koltuğuna sahip olmak arasında artık hiçbir fark kalmaz. "Özeleştirisi"nin zinhar değinmediği ve Endonezya Komünist Partisi'nin kopamadığı önemli nokta da burasıdır. Oysa, dünyanın neresinde olursa olsun, gerçek komünistler, kapitalist toplumdan köklü bir kopuşu hakikaten arzu ediyorlarsa Marx'ın, "bu sosyalizm, devrimin sürekliliğini; tüm sınıf ayrılıklarının kaldırılmasına, bu sınıf ayrılıklarının dayandığı tüm üretim ilişkilerinin kaldırılmasına, bu üretim ilişkilerinin karşılığı olan tüm sosyal ilişkilerin kaldırılmasına, bu sosyal ilişkilerin sonucu olan tüm fikirlerin devrimcileşmesine zorunlu geçiş noktası olarak proletaryanın sınıf diktatörlüğünün ilanıdır" sözünü temel almak zorundadırlar. Maalesef yaptığı "özeleştirisi" ile içinden geçtiği sorunların bir şekilde farkında olduğunu gösteren, ileriye doğru bir ilerleme kaydetmek isteyen Endonezya Komünist Partisi'nin, **yine aynı "özeleştirisi"ye rağmen** Marx'ın bu sözlerini temel almadığı açıktır.

Mesela "Özeleştirisi"nin cebelleşmekten kaçındığı önemli bir husus, Cihadizm ve Siyasal İslam'dır. Tabii ki, 1960'larda Endonezya'daki Siyasal İslam bugünle kıyaslanmayacak oranda dünya çapında daha az popülerdi ve tabii ki, o günün dünya konjonktüründe Siyasal İslam, başka ülkelerde olduğu gibi (mesela Türkiye'de ve Pakistan'da) açıktan, "ortak

düşman Komünizme karşı" ABD ve diğer Batılı emperyalistlerle aynı mevzideydi. Nihayetinde Endonezya örneğinde olduğu gibi, CIA kontrolündeki General Suharto darbesi ve soykırımında İslamcı gruplar, yaptıkları ajitasyon ve propagandayla en geri kitleleri kışkırtmakta başı çekmiş, talan, tecavüz ve kitlesel kıyımlarda **birinci derecede** aktif rol almışlardır. [32]

Dünyanın en kalabalık Müslüman nüfusuna sahip Endonezya'da, Komünist Partisi kurulduğu ilk yıllardan itibaren, özellikle Hollanda sömürgeciliği altındaki yıllarda, Müslüman cemaatler ve topluluklarla bir hayli iç içe geçmişti. Endonezya Komünist Partisi'nin içinden çıkıp geldiği Endonezya Sosyal-Demokrat Birliği, sömürge karşıtı Sarekat İslam (İslami Birlik) ile ortak mücadele kararı almıştı. Daha sonra 1924'te Endonezya Komünist Partisi adını alacak örgütün önde gelen teorisyenlerinden ve Komintern delegesi Tan Malaka, 1922'de katıldığı Komünist Enternasyonal'in 4. Kongresi'nde yaptığı "Komünizm ve Pan-İslamizm" başlıklı bir konuşmada şöyle diyecekti:

"1921 yılına kadar bu hareketle [Sarekat İslam] işbirliği içinde çalıştık. 13.000 üyeden oluşan partimiz bu halk hareketi içerisine girdi; ve burada propagandasını yürüttü. 1921 yılında Sarekat İslam programımızı benimsemeye başarılı oldu..." [33]

Malaka aynı konuşmasında "başarının" boyutlarını şu "somut" örneklere dayandırıyor:

"Biz halk toplantılarında onlara şöyle seslendik: 'Müslüman mısınız? - Evet mi, hayır mı? Tanrı'ya inanıyor musunuz? - Evet veya hayır? Buna nasıl cevap verdik? Tanrı'nın huzurunda bir müslüman olarak durduğum zaman 'evet' dedim; ancak Tanrı'nun huzurunda bir müslüman olmadan durduğum zaman 'hayır'; çünkü Tanrı insanlar arasında birçok şeytan olduğunu söyledi. **Böylece biz elimizde Kur'an ile onların liderlerini yenilgiye uğrattık**; ve geçen yıl kongremizde bizimle işbirliği yapan üyeleriyle birlikte Sarekat İslam liderleriyle mücadelemiz oldu." [34]

Endonezya komünistlerinin İslam'ı ve onun kutsal saydığı kitabı, Kur'an'ı sahiplenme hevesleri Tan Malakam sonrasında da yıllar boyu devam edecekti.

Ve ne hazindir ki, Endonezya Komünist Partisi'nin kitleler içerisinde bilimsel, komünist, aydınlatıcı ve dönüştürücü mücadele yerine, dinle uzlaşma ve hatta daha da kötüsü dinle komünizmi aşılama arzusu, komünist partisini destekleyen milyonları soykırımında, Siyasal İslamcılarının kırımına karşı zayıf ve güçsüz bırakmakla kalmayacak, aynı zamanda bu yanlış çizgi sanki çok iyi bir şeymiş gibi, günümüzde, hala dini (İslam'ı) komünizmle aşılama çalışanlar tarafından övgüyle bahsedilen ve örnek gösterilen bir "sol" siyaset olacaktır. [35]

Öte yandan Endonezya Komünist Partisi'nin de bir parçası olduğu uluslararası komünist hareketin, neredeyse 150 yıllık tarihinin hem başarılarını ama hem de tali plandaki antibilimsel hata ve tecrübelerini sentezleyerek, yeni komünizmi inşa eden Bob Avakian'ın Endonezya devriminin yenilgisine dair yaptığı saptamalar (ki Avakian bu konuda kalem oynatmış yegane komünist önderdir) gelecekte komünistlerin aynı hataları tekrar etmemeleri için sadece bir uyarı değil ama aynı zamanda adeta bir kutup yıldızını temsil etmektedir:

"Ne yazık ki, Endonezya Komünist Partisi'nin bir yandan devrimci bir değişim arayışında olan, bir yandan da yerleşik devlet yapıları içindeki parlamenter araçlarla faaliyet yürütmeye çalışan -komünizm ve revizyonizm karışımı- eklektik bir çizgisi vardı.

Endonezya Komünist Partisinin stratejisindeki temel sorun, devletin özellikle de ordunun yapısının değişmemiş olmasıydı. Parlamento büyük ölçüde milliyetçiler ve komünistlerden oluşuyordu ancak devlet hala gerici sınıfların elindeydi. Suharto ve diğer gerici güçler devlet üzerindeki kontrolleri asla kırılmadığı, kontrolünü devam ettirdikleri eski devlet aygıtı asla bozulmadığı ve yok edilmediği için, CIA ile beraber ve onun yönetimi altında çalışarak korkunç sonuçlarıyla birlikte bu kanlı darbeyi gerçekleştirebildi."

Çin Komünist Partisi üyelerinin anlattığı bir başka anekdot çok çarpıcı ve dokunaklıdır. Şükranî'nin [Sukarno] yanında taşıdığı bir esasının olduğunu, onunla karşılaşan Çinli memurlar, 'Bu asayı niçin taşıyorsun?' diye sorduğunda Şükranî'nin, 'Bu asa devletin gücünü temsil eder', diye yanıtladığını anlattılar. Bunu aktaran Çinli yoldaşlar hikayeyi şöyle özetlediler: 'Darbeden sonra Şükranî'nin hala esası vardı, onu muhafaza etmesine izin verdiler ama artık devlet gücüne sahip değildi.'" [36]

Dipnotlar:

[1] Bahsi geçen eserin orijinal başlığı şöyledir: *Endonezya Halkının Faşizme Karşı Mücadele Tecrübesi*, Aydınlık Yayınları, İstanbul, 1975.

[2] Bertolt Brecht, *Hakikatı Yazmak - Beş Zorluk*, 1935

[3] Bkz. Tömmel, Florian Till, *Bonn, Jakarta und der Kalte Krieg*, De Gruyter, Berlin/Boston, 2018, s. 242, dipnot: 605.

[4] Uluslararası Komünist Hareket'in tarihinde oldukça önemli bir ayrışımı beraberinde getiren bu tarihsel süreç başlı başına ayrı bir yazının konusudur ancak okuyucunun sadece fikir sahibi olması açısından (özellikle

57. Yılında Endonezya'daki Soykırımın Saklı Kalan Gerçeği: "Demokratik Hür Dünyanın" Komünist Kıyımı - MADE IN GERMANY

de bu ayrışım sonrasına denk gelen Endonezya'daki soykırımda, Moskova ve Doğu Berlin'in neden PKI'ı "maceracı" ve "sol'-sekte" değerlendirdiğinin anlaşılması açısından) şu ana hatlara değinmekte fayda vardır:

W. Stalin sonrası Sovyet yöneticileri sosyalist toplumda kapitalist dünyayı akla getirecek, "kar yapmak" ve "zengin olmak" gibi birtakım kökten, devrim öncesine dönen hamleler gerçekleştiriyorlardı. Öte yandan ise "dünya devrimi" sloganının yerini çoktan, "emperyalizm"le "Barış İçinde Yarış ve Barış İçinde Geçiş" veciz sözü almıştı.

Çin Komünist Partisi'nin lideri Mao Zedung ise tüm bu kapitalizmle sosyalizmin karıştırılıp, bulamaç halini almasını "Gulaş Komünizmi" olarak tasvir ediyor ve eleştiriyordu.

[5] Bkz. AA PA: B 37. REF IB5 173

[6] Bkz. "Runderlass Aussenwirtschaft Nr. 32/68, Vom 10. Juli. 1968", AA PA: B 57. REF. 405/IIIA4 104

[7] Mesela, 1952'de Federal Almanya'nın, Endonezya'ya ilk yolladığı büyükelçi Werner Otto von Henting, Nürnberg Savaş Suçluları Mahkemesi'nde yargılanması gereken Kudüs eski Müftüsü, Hacı Emin el Hüseyini'ye 6 Mayıs 1945'te, Berlin'den kaçışında Alman Dışişleri yetkilisi olarak refakat etmişti. Henting'in El Hüseyini ile olan dostluğu savaştan sonra, Cakarta'da büyükelçilik yaptığı dönem de sürmüştü. 1954-58 arası Cakarta'da, Bonn'u temsil eden Helmut Allardt'ın, 1935-1940 arası bir başka Müslüman ülke olan İran'da diplomatlık yapmış olması; 1966-1968 arası Almanya'nın Endonezya'daki büyükelçiliğine getirilen Kurt Lüdde-Neurath'ın ise 1939-1941 arası Tokya'da ateşe olarak bulunması ve 1968-1970 arası büyükelçilik görevini devralan Hilmar Basler'in, 2. Dünya Savaşı'nda, Doğu Asya'daki Nazi propagandasından sorumlu olması kati surette göz ardı edilmesi gereken gereksiz detaylar değildir.

[8] Bu kimlerine göre isabetli ve hakaniyetli bir tespit olmayabilir. Fakat şayet, Federal Anayasa Mahkemesi'nin 31 Haziran 1973 tarihli kararında, "Federal Almanya Cumhuriyeti demek ki Alman İmparatorluğu'nun 'hukuki devamı' değil bilakis, bir devlet olarak 'Alman İmparatorluğu' devletiyle özdeştir..." (BverfGE 36, 1, s. 16) denilerek, geçmişle bu denli bir özdeşlik kuruluyorsa, o halde özdeş olunan devlet tarafından 56 milyon insanın ölümüne neden olan 2. Dünya Savaşı'ndaki tarihsel sorumluluğu da üstelenmesi zorunlu değil midir?

[9] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 169 A (abç)

[10] Bkz. AA PA: B 130 VS-REG 903

[11] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

[12] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 173 (abç)

[13] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

Burada Dışişleri Bakanlığı'na bağlı "Bölüm III"ün 15 patlayıcı üretim yerinin onaylanması için yaptığı siyasi değerlendirmenin hemen başında şu saptamaya yer verilmesi son derece dikkat çekicidir:

57. Yılında Endonezya'daki Soykırımın Saklı Kalan Gerçeği:
"Demokratik Hür Dünyanın" Komünist Kıyımı - MADE IN GERMANY

"Endonezya'da ordu, komünistlere karşı oldukça başarı elde ettiği için, şu ana kadar dış politik hedeflerin oradaki hükümetçe artık aynı kararlılıkla takip edilmeyeceği hesap edilebilir. Bunun da ötesinde, ordunun siyasi ve iktisadi istikrarı sağlamak için verdiği çabanın desteklenmesi de bizim çıkarlarımız dahilindedir." 22.2.1966, AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

[14] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

[15] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

[16] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

[17] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

Onay yazısının bir yerinde Dışişleri bürokratlarının şu sözleri gayet çarpıcıdır:

"Bir reddediş Alman-Endonezya ilişkilerinin zorlanmasına neden olabilir ve pratikte yıkıcı güçlerin yararına olur."

[18] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

[19] Bkz. AA PA: B 57 REF. 405/IIIA4 122

[20] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 171 B

[21] Bkz. Gespräch des Bundeskanzlers Erhard mit Präsident Johnson in Washington, 27. September 1966, [Federal Şansölye Erhard ile Başkan Johnson'un 27 Eylül 1966'da Washington'daki görüşmeleri] in: *Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland*, hg. im Auftrag des Auswärtigen Amtes vom Institut für Zeitgeschichte, München 1997, Dok. 302, S. 301 f.'in içinde.

[22] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 176, 2 Mart 1965 tarihli büyükelçi Werz'in Federal Savunma Bakanlığı'na yazdığı, 3 Endonezyalı generalin seyahat masraflarının üstlenilmesine dair telgraf.

[23] Bkz. AA PA: B 130 VS-REG 2586 A, 21 Nisan 1966'da Cakarta'daki Federal Alman Büyükelçiliği, Bonn'daki Dışişleri Bakanlığı'na yolladığı telgrafda, Endonezya Dışişleri Bakanı Adam Malik'in oğluna burs verilmesini talep ediyor. Ve 2 sayfalık telgrafın bir yerinde aynen şöyle söyleniyor: "...1965'de Malik'in, şahsen bizim çıkarlarımızı kabinede en zor pozisyonda savunurken, 1965'de Malik'e oğlu için verdiğimiz burs sözünü, şimdi hükümet içerisinde eriştiği kilit pozisyonundan ötürü haydi haydi yerine getirmek zorundayız."

[24] Bkz. Bkz. AA PA: B 130 VS-REG 2586 A, 10 Ekim 1967'de Federal İçişleri Bakanlığı'nın, Savunma Bakanlığı'na, Dışişleri Bakanlığı'na ve Başbakanlığa yolladığı, "Endonezya İstihbaratı'nın Federal Almanya'da hayata geçirmek istediği faaliyet" başlıklı mektubu.

[25] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 170

[26] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 170

57. Yılında Endonezya'daki Soykırımın Saklı Kalan Gerçeği: "Demokratik Hür Dünyanın" Komünist Kıyımı - MADE IN GERMANY

[27] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 170, Ayrıca Büyükelçi Werz'in raporunda devamla "ABD Büyük Elçiliği'ne göre Java'da öldürülenlerin sayısı 100.000'i bulmaktadır...Anzor (Müslüman Gençlik Örgütü Lideri) bir konuşma esnasında Doğu Java'daki sayıyı, 70.000 olarak telafuz etmiştir...Güvenilir kaynakların verdiği bilgiye göre Kuzey Sumatra'da sadece komünistlerden oluşan ölü sayısı 2000'dir... Yerel bir Bali gazetesine göre Negara'da öldürülen insan sayısı 1506'dır...Cakarta'da tutsak edilen komünistlerden 2000'i öldürülmüştür..." şeklinde bilgileri de bulmak mümkündür.

[28] Bkz. AA PA: B 37 REF. IB5 172, (abç)

[29] Bkz, *Endonezya Halkının Faşizme Karşı Mücadele Tecrübesi*, Aydınlık Yayınları, İstanbul, 1975, s. 23

[30] Age, s. 23-24.

[31] Age, s. 30-31. (Vurgular orijinalde böyle)

[32] 11 Ekim 1965'te (Nr. 1214/65-), Cakarta'daki Federal Alman Büyükelçiliği'nin Bonn'daki Dışişleri Bakanlığı'na yolladığı raporun ekinde, "8 Ekim 1965'te Cakarta'da dağıtılan 'Müslüman Bildiri'" notunu taşıya bir bildiri bulunmaktadır. İngilizce kaleme alınmış bildiriden bir kaç çarpıcı cümleyi buraya alıyorum:

"PKI BUDUR

PKI: Karşı devrimci 30 Eylül Hareketi'nin başıdır.

PKI: Karşı devrimci partidir

PKI: Kızıl Çin'in ve CIA'nin ajanıdır.

PKI: Anti-Din ve Anti-Allah'dır." (Bkz. PA AA 87-88/99)

Endonezya tecrübesinden dört sene sonra 1969'da, Türkiye'de yükselen devrimci dalgaya karşı kimi büyük şehirlerde - daha sonra kendilerinden bir hayli söz ettirecek- "Komünizmle Mücadele Derneği"nin şubelerini ya Fettullah Gülen gibi Siyasal İslamcılar kuracak ya da Mehmet Şevki Eygi gibi Siyasal İslamcılar, "Kanlı Pazar" denilen provakasyonları örgütleyecekler ve hatta zevkle, "Endonezya'daki balıklar, komünist etine doydu" diye yazacaktır.

[33] Bkz. Tan Malaka, *Yaşam Felsefesi*, Çev: Hakan Şahin, Pales Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 116.

[34] Age, s. 117-118. (abç)

[35] Dünyanın farklı yerlerinde olduğu gibi Türkiye'de de devrimcileri, komünistleri, siyasal İslamcılarla kaynaştırmaya, onları ortak bir cephede buluşturmaya çalışanlar olmuştur. Bunların en bilineni Dr. Hikmet Kıvılcımlı'dır. (Kıvılcımlı'nın Menemen'deki dini ayaklamayı kutsamasına, 1950'lerde Vatan Partisi'ni kurduktan sonra, yaptığı dini ağırlıklı propagandaya ve tüm bunların günümüzde, "ezilenlerinde bir tanrısı olması gerektiğini" söyleyen *Birikim* gibi dergilerce nasıl köpürtüldüğüne, Emrah Cilasun, *Yeni Paradigma'nın Eşiğinde Bediüzzaman Efsanesi ve Said Nursi Gerçeği*'nde, Tekin Yayınevi, İstanbul, 2018'de etraflıca

57. Yılında Endonezya'daki Soykırımın Saklı Kalan Gerçeği: "Demokratik Hür Dünyanın" Komünist Kıyımı - MADE IN GERMANY

değindim ve eleştirdim.) Fakat kimi kendisini "sol" diye adlandıranlardaki siyasal İslam "aşkı" ve kitleleri mutlaka din üzerinden sola "kazanma" fikri sadece Kıvılcı ile sınırlı kalmamıştır. Geçmişte PKI'nin yaptığı hataları bugün erdem sayanlar, tabii ki İŞİD'ı ve hatta Taliban'ı antiemperyalist saymakta bir sakınca görmemektedirler. İşte o cenahtan bir kalem, oldukça az miktarda literatürün bulunduğu Endonezya'daki soykırımı dair kaleme aldığı bir eserde, öve öve şu cümleleri kurabilmektedir:

"Endonezya Komünistleri Marksist ve Müslüman kimliğini bağdaştıran bir geleneğin mirasçısı idiler. Başından beri Avrupa Komünizminin geleneksel din karşıtlığından uzak durmuşlardı. Bazıları ateist olarak bilinse de PKI üyelerinin çoğu Müslümandı ve içinde yaşadıkları toplulukların namazdan oruca kadar dinsel faaliyetlerine farklı düzeylerde katılıyorlardı.

Özetle, toplum pratik-rütüel anlamda ne kadar Müslümanrsa komünistler de işte o kadar Müslümandı. Özellikle Açe gibi erkek dindarlığının yoğun olduğu yerlerde, bir komünist ile *Darıl İslam* üyesi bir dindarı dinsel pratik devamlılık açısından **ayırıt etmek imkansızdı.**" (Muhsin Altun, *Dindarca Öldürmek, Bir Milyon "Kızıl Müslüman" Nasıl Katledildi?*, Barış Kitap, Ankara, 2019, s. 103. Abç)

Yazarın övdüğü bu ayırıt edilmesi imkansız dinsel pratiğin "faydalarını", (ki burada insanın aklına Bob Avakian'ın, "bana dinin zararlı olmadığını söylemeyin, verdiği zararlar muazzamdır" sözleri gelmektedir) en geç 1 Ekim 1965'den itibaren (hem genel olarak Endonezya çapında hem de) Açe özelinde görmüş olduk: "3000 Ölü" (Bakınız yukarıda aktardığım, Cakarta'daki alman elçisi Werz'in kaleme aldığı 14 Aralık 1965 tarihli rapor)

[36] Bob Avakian, *Aklı Özgürleştirmek Ve Dünyayı Kökten Değiştirmek İçin Tüm Tanrılardan Kurtulun*, El Yayınları, İstanbul, 2014, s. 122-124.